

NORGES HØYESTERETT

Den 18. januar 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bull, Kallerud og Falch i

HR-2021-69-U, (sak nr. 20-166707SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

Lonoy Geotools DA
Tore Stendal Lønøy
Arve Norvald Lønøy
Lonoy Geoconsulting AS
Terje Lønøy

(advokat Per Ludvig Erland
advokat Tarjei Hovland)

mot

Equinor ASA

(advokat Magnus Hauge Greaker)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (1) Saken gjelder bevissikring utenfor rettssak, jf. tvisteloven kapittel 28. Spørsmålet er om retten kan beslutte at tilgangen til bevismateriale skal opphøre.
- (2) Bergen tingrett ga ved kjennelse 20. mars 2015 Equinor ASA – den gang Statoil ASA – medhold i begjæring om bevissikring utenfor rettssak mot de ankende parter, som her i fellesskap omtales som Lonoy. Bevissikringen ble gjennomført ved speilkopiering av det aktuelle elektronisk lagrete materialet.
- (3) Bakgrunnen var at Arve Lønøy frem til 2011 var ansatt i Equinor, hvor han hadde hatt ansvaret for utviklingen av selskapets karbonatlas. Etter at Arve Lønøy sluttet i Equinor, opprettet han, til dels sammen med sine sønner Tore Stendal Lønøy og Terje Norvald Lønøy, selskapene Lonoy Geotools DA og Lonoy Geoconsulting AS. I 2013 ble Equinor klar over at Lonoy hadde etablert sitt eget karbonatlas og mistenkte at Lonoy hadde krenket Equinors rettigheter etter åndsverksloven og markedsføringsloven.

- (4) Ved kjennelse 6. juli 2015 oppnevnte Bergen tingrett BDO AS som sakkyndig. Selskapet fikk tilgang til det bevissikrete materialet og avga rapport.
- (5) Bergen tingrett avsa 16. juni 2017 ny kjennelse, hvor Equinor ble gitt tilgang til «alle deler av beslaget som er identifisert som relevant i BDOs rapport 30. november 2015». Kjennelsen ble etter anker rettskraftig ved Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse 13. mars 2018.
- (6) Lonoy ba i 2018 tingretten sette en frist for stenging av Equinors tilgang til materialet. Equinor bestred at tingretten hadde adgang til å gjøre det. Ved Bergen tingretts kjennelse 11. mai 2020 fikk Lonoy medhold. Equinor ble gitt en frist på tre måneder fra avgjørelsen blir rettskraftig «for stenging og sletting av beslaget fra BDOs servere samt å slette materiale som Equinor ASA og deres rettslige representant Advokatfirmaet Thommessen AS, måtte ha lastet ned fra beslaget».
- (7) Equinor anket, og Gulating lagmannsrett avsa 1. oktober 2020 kjennelse med denne slutningen:
- «1. Krav om at Equinor ASA sin tilgang til materiale som er det er gjeve tilgang til ved provskring skal stengast, at materiale skal slettast frå BDO sine serverar og at materiale som Equinor ASA har lasta ned frå BDO sine serverar skal slettast, vert ikkje teke til følgje.
 2. Krav om at garanti stilt av Handelsbanken 24. mars 2015 på vegner av Equinor ASA skal bringast til opphøyr, vert ikkje teke til følgje.
 3. Det vert ikkje tilkjent sakskostnader for lagmannsretten.
 4. Det vert ikkje tilkjent sakskostnader for tingretten.»
- (8) Lagmannsretten kom til at retten ikke har adgang til å sette frist for hvor lenge Equinor skal ha tilgang til det aktuelle bevismaterialet.
- (9) Lonoy har anket kjennelsen punkt 1, 3 og 4 til Høyesterett. Det er gjort gjeldende at lagmannsrettens lovanvendelse er uriktig.

Partenes syn på saken

- (10) De ankende parter – *Lonoy Geotools DA, Tore Stendal Lønøy, Arve Norvald Lønøy, Lonoy Geoconsulting AS og Terje Lønøy* – har i korthet gjort gjeldende:
- (11) Lagmannsretten har tatt feil når den kom til at retten ikke har adgang til å tidsavgrense tilgangen til bevis som en part har fått etter bevissikring. Slik hjemmel finnes i tvisteloven § 28-4, jf. § 26-7 tredje ledd. Også lovformålet og reelle hensyn tilsier at det må være adgang til å sette en slik frist. Hvis dette ikke kan gjøres, har Equinor fått en tidsbegrenset tilgang til dokumenter som tilhører Lonoy.
- (12) Lovforarbeidene, som lagmannsretten bygger på, viser at det ikke kan settes noen frist for bruken av bevisene. Men lovforarbeidene omtaler ikke spørsmålet om selve tilgangen til bevisene kan tidsbegrenses.
- (13) I vurderingen av om det skal settes en slik frist, er det ikke relevant at Equinor kan ha bruk for bevisene i det erstatningssøksmålet Lonoy Geoconsulting AS og Lonoy Geotools DA har anlagt mot Equinor.

(14) De ankende parter har fremsatt denne påstanden:

«Prinsipalt:

1. Tilgangen til beslaget stenges og beslaget slettes fra BDO AS sine servere innen tre måneder fra avgjørelsen.
2. Equinor ASA og Advokatfirmaet Thommessen AS pålegges å slette materiale som de har lastet ned fra beslaget innen tre måneder fra avgjørelsen.
3. Ankende parter tilkjennes saksomkostninger for Høyesterett.
4. Ankende parter tilkjennes saksomkostninger for lagmannsretten.
5. Ankende parter tilkjennes saksomkostninger for tingretten.

Subsidiært:

1. Lagmannsrettens kjennelse oppheves og tilbakesendes til ny behandling.
2. Ankende parter tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.»

(15) Ankemotparten – *Equinor ASA* – har i korthet gjort gjeldende:

(16) Spørsmålet om det kan settes tidsbegrensning er løst i lovforarbeidene. Med en prinsipiell begrunnelse ble en regel om tilbakelevering ikke tatt inn i den daværende tvistemålsloven.

(17) Verken ordlyden eller andre kilder gir holdepunkter for å tolke tvisteloven § 28-4, jf. § 26-7 tredje ledd slik at det er adgang til å sette en slik tidsfrist. Tilbakelevering vil dessuten være en omgjøring av tingrettens kjennelse om å gi tilgang til bevisene, noe § 19-10 første ledd ikke åpner for.

(18) Equinor har uansett behov for materialet fra bevissikringen inntil hele saksforholdet med Lonoy knyttet til karbonatlas er avsluttet. Det pågår fortsatt diskusjon og søksmål mellom partene om dette. Tilbakelevering kan derfor uansett ikke pålegges nå.

(19) Equinor ASA har fremsatt denne påstanden:

- «1. Prinsipalt: Anken nektes fremmet.
2. Subsidiært: Anken forkastes.
3. Equinor ASA tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.»

Høyesteretts ankeutvalgs syn på saken

(20) Høyesteretts ankeutvalg bemerker at anken er en videre anke over kjennelse. Utvalget kan da bare prøve lagmannsrettens generelle lovtolkning og saksbehandling, jf. tvisteloven § 30-6 bokstavene b og c. Anken som er angitt å gjelde lovanvendelsen, kan derfor bare behandles så langt den gjelder lovtolkningen.

(21) Tvisteloven § 28-4 fastsetter at for «gjennomføringen» av en bevissikring utenfor rettssak, gjelder reglene om tilgang til realbevis og bevisopptak i rettssak «tilsvarende så langt de passer». Nærmere regler om realbevis er gitt i tvisteloven kapittel 26. Paragraf 26-7 tredje ledd første punktum har denne ordlyden:

«Retten treffer i nødvendig utstrekning nærmere bestemmelser om måten beviset skal gjøres tilgjengelig på, hvordan det skal oppbevares og andre forhold av betydning for føringen av beviset.»

- (22) Ordlyden åpner for en vid, skjønnsmessig adgang for retten til å treffe bestemmelser som retten anser nødvendige, «om rådighetsstillelsen og om forhold av betydning for føringen av beviset», se HR-2020-2469-A avsnitt 36.
- (23) Retten vil derfor i medhold av § 26-7 tredje ledd kunne treffe bestemmelser om sletting og tilbakelevering av bevis til den part som har stilt beviset til rådighet. Dette må anses som en bestemmelse om «rådighetsstillelsen». Skulle beviset bestå av originaldokumenter eller gjenstander, må hovedregelen være at det skal tilbakeleveres. Dette vil typisk kunne besluttes når bevisføringen eller rettstvisten er avsluttet. Men også når det er gitt tilgang til speilkopier av dokumenter, slik tilfellet er her, må retten med hjemmel i § 26-7 tredje ledd kunne beslutte tilbakelevering eller sletting når behovet for tilgangen er opphørt.
- (24) Disse reglene må etter ankeutvalgets syn gjelde tilsvarende ved bevissikring utenfor rettssak, jf. § 28-4. Men rettens bestemmelser må da tilpasses den situasjonen som foreligger. Bevissikring utenfor rettssak er igangsatt fordi bevisene «kan få betydning i en tvist» hvor saksøkeren – her Equinor – er part, jf. § 28-2. Dette innebærer at den frist for tilgangen som måtte bli satt, må gi saksøkeren rimelig mulighet til å avklare om de bevisene han får eller har fått tilgang til, vil bli brukt i en slik tvist. Så lenge saksøkeren har et berettiget behov for å beholde bevisene, bedømt i lys av det som var formålet med bevissikringen, kan retten normalt ikke pålegge saksøkeren å tilbakelevere eller slette dem.
- (25) Lagmannsretten har lagt vekt på at det i lovforarbeidene ble forkastet et forslag om å regulere disse spørsmålene nærmere.
- (26) Regler om bevisopptak utenfor rettssak ble i 2004 innført i den tidligere tvistemålsloven. I departementets høringsutkast 16. januar 2002 var det foreslått en regel om at saksøkerens rett til «å bruke» bevisene skulle falle bort om ikke søksmål var reist innen en måned. I fall søksmål ikke var reist i tide, skulle mottatt bevismateriale leveres tilbake til motparten. Formålet var å gjennomføre TRIPS-avtalen – Agreement on Trade-Related Aspects for Intellectual Property Rights – artikkel 50 nr. 6. Reglene møtte motbør i høringsrunden, blant annet fra Høyesterett:
- «Preklusjonsregelen bør overveies nærmere. At bevismaterialet skal leveres tilbake om fristen ikke holdes, er i prinsippet greit nok, selv om fristen på en måned nok kan være knapp i en del tilfeller. Men hva ligger det i at saksøkerens ‘rett til å bruke bevisopptaket faller bort’? Trolig innebærer det ikke at parten er avskåret fra å føre bevis om det som fremkom ved bevisopptaket, og vel heller ikke at parten er avskåret fra å provosere fremlagt dokumenter og andre bevis han ble kjent med gjennom bevisopptaket.»
- (27) Etter å ha gjennomgått høringsuttalelsene, uttalte departementet i Ot.prp. nr. 33 (2003–2004) side 6–7:
- «På denne bakgrunn finner departementet det forsvarlig å unnlate å foreslå en preklusjonsregel for saksøkernes bruk av bevis som er skaffet til veie ved bevisopptak ... Regler om bortfall av adgangen til å påberope bevis i en senere sak på grunn av oversittelse av frister vil virke fremmedartet.»
- (28) I daværende tvistemålsloven § 271 b ble det derfor ikke tatt inn noen preklusjonsregel. Det ble da heller ikke tatt inn særskilte regler som påla saksøkeren å tilbakelevere bevis han hadde fått tilgang til ved bevisopptaket. Begrunnelsen var at det ikke burde fastsettes begrensninger i *bruken* av bevisene.

- (29) Henvisningsregelen i tvisteloven § 28-4 var ny i tvisteloven. Begrunnelsen var at det «ikke [er] påkrevd å gi egne regler om hvordan bevissikring eller bevis tilgang skal gjennomføres», se NOU 2001: 32 B side 990 og Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) side 471. Det ble ansett tilstrekkelig å gi kapitlene om bevisopptak og realbevis tilsvarende anvendelse så langt de passer.
- (30) Etter ankeutvalgets syn kan lovforarbeidene derfor ikke forstås slik at retten, i sak om bevissikring utenfor rettssak, skal være avskåret fra å treffe bestemmelser om tilbakelevering eller sletting av bevismaterialet. En annen sak er at det ikke gjelder noen preklusjonsregel, som i tilfelle ville ledet til at bevisene ikke kunne brukes i en eventuell senere rettstvist.
- (31) Ankeutvalget er derfor kommet til at lagmannsretten har bygget på en uriktig tolking av tvisteloven § 28-4, jf. § 26-7 tredje ledd. Av disse reglene følger at retten har adgang til å fastsette en frist for tilbakelevering eller sletting av det bevismaterialet saksøkeren – her Equinor – har fått tilgang til under bevissikring utenfor rettssak.
- (32) Ankeutvalget bemerker videre at tvisteloven § 19-4 første ledd ikke er til hinder for at retten beslutter tilbakelevering eller sletting av bevismaterialet. Rettens beslutning om å gi saksøkeren tilgang til bevismaterialet, noe tingretten her ga Equinor i kjennelsen 16. juni 2017, blir ikke omgjort eller endret ved at retten senere avgrenser denne tilgangen i tid.
- (33) Partene har for Høyesterett også argumentert for og mot at Equinor fremdeles har behov for å beholde bevismaterialet. Det er i den forbindelse blant annet vist til en rettstvist som Lonoy Geoconsulting AS og Lonoy Geotools DA har anlagt mot Equinor. Det hører til den konkrete lovanvendelsen å ta standpunkt til om Equinors tilgang til det aktuelle bevismaterialet nå skal tidsavgrenses eller ikke, herunder hvilke nærmere bestemmelser som i så fall er hensiktsmessige. Dette ligger det utenfor Høyesteretts kompetanse å ta stilling til.
- (34) Lagmannsrettens kjennelse punkt 1 må derfor oppheves.
- (35) Lonoy har krevd dekket sakskostnader for Høyesterett. Selv om Lonoy bare har vunnet frem med sin subsidiære påstand, har de vunnet saken, jf. tvisteloven § 20-2 første og andre ledd og HR-2020-636-U avsnitt 14 til 17. Ankeutvalget er kommet til at sakskostnader må tilkjennes.
- (36) Kravet er på 26 800 kroner «eks mva» med tillegg av rettsgebyr på 7 032 kroner. Ankeutvalget forstår oppgaven slik at det ikke kreves dekning av merverdiavgift. Kravet godtas.
- (37) Krav om dekning av sakskostnader for underinstansene må avgjøres av lagmannsretten, jf. tvisteloven § 20-8 tredje ledd. Også lagmannsrettens kjennelse punkt 3 og 4 må derfor oppheves.
- (38) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

1. Lagmannsrettens kjennelse punkt 1, 3 og 4 oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Equinor ASA til Lonoy Geotools DA, Tore Stendal Lønøy, Arve Norvald Lønøy, Lonoy Geoconsulting AS og Terje Lønøy i fellesskap 33 832 – trettitretusenåttehundreogtrettito – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

Knut H. Kallerud
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Ingvald Falch
(sign.)

Dokumentet er i samsvar med originalen:
Vetle Knudsen Nordstoga